

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu : **S.**, so sídlom v L., právne zastúpený JUDr. J. Č., advokátkou v L., proti žalovaným : **1/ L. A.**, bývajúcí v L., **2/ A. A.**, bývajúca v L., obaja zastúpení spoločnosťou F., so sídlom v L., **o zaplatenie 6 256 € s prísl. a o návrhu žalovaných na zaplatenie 1 526,92 €**, vedenej na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 11 C 198/2002, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 12. decembra 2011 sp. zn. 7 Co 264/2011

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Žiline z 12. decembra 2011 sp. zn. 7 Co 264/2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Liptovský Mikuláš rozsudkom (v poradí druhým) zo dňa 13. júna 2011 č.k. 11 C 198/2002-302 návrh žalobcu na zaplatenie 6 256 € s 15,5 % úrokom z omeškania ročne od 4.4.2001 do zaplatenia zamietol. Zaviazal žalobcu zaplatiť spoločne a nerozdielne žalovaným 1/, 2/ 1 526,92 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku tak, že plnením jednému zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť žalobcu plniť druhému zo žalovaných. Vyslovil, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že zmluva označená účastníkmi ako Zmluva o výstavbe bytu v dome je zmiešanou zmluvou, ktorá obsahuje v sebe niektoré ustanovenia zmluvy o výstavbe, stavbe alebo nadstavbe domu podľa zákona č. 182/1993 Z.z. a zmluvy o dielo podľa Občianskeho zákonníka. Z obsahu zmluvy o výstavbe bytu v dome prejavenej vôle zmluvných strán bolo preukázané, že cena diela bola stanovená pevnou sumou s možnosťou jej zmeny zhotoviteľom diela za stanovených podmienok. Žalobca špecifikoval svoju pohľadávku vo faktúre v osobitnej špecifikácii podľa položiek v spise na č.l. 35, v prehľade platieb žalovaných na č.l. 117 a 134 s tým, že vychádzal zo zmluvnej ceny 1 275 630 Sk navýšenej o zvýšené DPH 28 230,46 Sk navýšenej o indexy rastu cien

183 786,70 Sk, t.j. spolu 1 487 647,20 Sk navýšený o tzv. nadštandardy 9 351 Sk a znížený o 33 080 Sk, ktoré žalobca žalovaným odpočítal za nerealizované plnenia, čo je suma 1 464 098,20 Sk znížená o sumu úhrady žalovaných 1/, 2/, ktorá nebola medzi účastníkmi sporná 1 272 238,40 Sk, čo je žalovaná suma 191 859,80 Sk. V návrhu na začatie konania tvrdil žalobca navýšenie ceny diela z titulu rastu cien stavebných materiálov o indexy 183 786,74 Sk, zvýšenia DPH vo výške 14 922,10 Sk. Žalovaní 1/, 2/ nesúhlasili so zaplatením ceny diela vyššej ako bolo dohodnuté v zmluve, čo prejavili tým, že čiastku požadovanú žalobcom, ktorá je predmetom tohto súdneho konania, neuhradili a výslovne to uviedli v odpore proti platobnému rozkazu, ďalej v liste označenom (jednostranné započítanie pohľadávok) zo dňa 31.1.2004 (č.l. 54), v ktorom uviedli, že nárok žalobcu neuznávajú z dôvodov uvedených v odpore proti platobnému rozkazu, ale pre prípad, že by bol nárok žalobcu alebo jeho časť oprávnený, započítavajú si proti pohľadávke žalobcu svoju pohľadávku titulom zmluvnej pokuty. Neuznávali predovšetkým nárok žalobcu na tzv. indexy, ako aj zvýšenú DPH. Pokiaľ by platne malo dôjsť k zmene ceny diela navýšenej o indexy, jej predpokladom by bola písomná zmena zmluvy, k čomu medzi účastníkmi nedošlo. Preto žalobca nemohol jednostranne zvýšiť cenu diela o index rastu cien. Z uvedených dôvodov nie je nárok žalobcu na zaplatenie ceny diela zvýšenej o indexy oprávnený. Aj keď v cene diela sú zahrnuté všetky náklady spojené so zhotovením diela, výnimkou je daň z pridanej hodnoty, lebo aj keď v cene diela je započítaná DPH platná v čase podpisu zmluvy, DPH sa účtovala podľa platných predpisov v čase realizácie diela (viď čl. IV. bod 3) ako aj ustanovenie čl. IV. bod 5, že cenu diela má žalobca právo zmeniť v prípade zmeny zákonov, ktoré sa budú týkať predmetu diela s dôrazom na zmenu výšky DPH. Zákom č. 153/1999 Z.z. sa zmenil zákon č. 289/1995 Z.z. o dani z pridanej hodnoty s účinnosťou od 1.7.1999 sa zmenila DPH zo 6 % na 10 %. Preto je nárok žalobcu na zaplatenie ceny diela zvýšenej o DPH oprávnený. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že na byte žalovaných sa realizovali zmeny, žalobca ale so žalovanými neuzavrel písomný dodatok k zmluve. Cena za tzv. nadštandardy nie je zahrnutá v cene diela (čl. IV.). Nadštandardy mali byť riešené dohodou o nadštandardoch a na všetky zmeny mal byť podľa zmluvy vypracovaný cenový dodatok. Z návrhu na začatie konania a z vyjadrení žalobcu jednoznačne vyplýva, že predmetom konania je zaplatenie ceny diela podľa zmluvy uzavretej medzi účastníkmi, ale žalobca nepreukázal uzavretie dodatku k zmluve o dielo, ktorej predmetom boli tzv. nadštandardy. Žalovaní 1/, 2/ dňa 27.2.2001 podpísali so žalobcom listinu označenú ako „Dohoda o uznaní záväzku a spôsobe splácania dlhu“. Žalovaní 1/, 2/ uznali dlh „neuhradenú čiastku“ vo výške 191 850 Sk a zaviazali sa ho zaplatiť do 30.6.2001.

Žalovaní 1/, 2/ nechceli v dohode o uznaní záväzku vyvolať právne následky, ktoré by v jeho dôsledku mali nastať, t.j. povinnosť zaplatiť žalobcovi 191 850 Sk. Sledovali podpísaním dohody o uznaní záväzku vydanie kľúčov od bytu a tým možnosť fakticky byt užívať. Žalobca totiž podmieňoval odovzdanie kľúčov od bytu uznaním záväzku, čo považoval súd za preukázané výpoveďou žalovaného 1/. Navyše v dohode o uznaní záväzku je uvedená len výška dlhu, nie dôvod. V čase uznania dlhu žalovanými 1/, 2/ nemali títo právny dôvod uznať dlh voči žalobcovi, ktorý v uznávanej výške v tom čase neexistoval. Všetko, čo by žalovaní zaplatili nad cenu diela dohodnutú v zmluve, zvýšenú len o oprávnené položky (DPH) by bolo plnenie bez právneho dôvodu, t.j. bezdôvodným obohatením. Ak žalovaní, resp. ostatní stavebníci neplnili včas, bolo na žalobcovi, aby si voči nim uplatnil zmluvne dohodnuté alebo zákonné nároky pre tento prípad. Argumentácia žalovaného 1/, že dohodu podpísal v tiesni vychádza z logických súvislostí. Žalobca odovzdal žalovaným 1/, 2/ byt zápisnicou o prevzatí bytu dňa 14.2.2001 (č.l. 20) s tým, že kľúče od bytu neboli odovzdané žalovaným 1/, 2/. Dňa 27.2.2001 podpísali žalovaní 1/, 2/ dohodu o uznaní záväzku a spôsobe splácania dlhu (č.l. 34) a až nasledujúci deň, t.j. 28.2.2001 im boli odovzdané kľúče od bytu (č.l. 20). Až odovzdaním kľúčov od bytu mohli žalovaní vykonávať svoje práva spojené s užívaním bytu. Čo sa týka úkonu žalovaných 1/, 2/ zo dňa 31.1.2004 „Jednostranné započítanie pohľadávok“ (č.l. 54) súd mal za to, že týmto úkonom nedošlo k započítaniu pohľadávok účastníkov konania, lebo započítať je možné iba vzájomné pohľadávky na plnenie rovnakého druhu, ktoré zanikajú okamihom, keď sa stretnú. Žalovaní 1/, 2/ nemohli platne započítať svoju pohľadávku proti pohľadávke žalobcu, keď súčasne vyjadrili, že neuznávajú pohľadávku žalobcu a započítavajú si ju iba pre prípad, ak by bol nárok žalobcu celkom alebo sčasti oprávnený.

Dňa 28.11.2003 bol súdu doručený odpor proti platobnému rozkazu, ktorý svojím obsahom bol súčasne vzájomným návrhom, v ktorom sa žalovaní 1/, 2/ domáhali voči žalobcovi okrem iných nárokov aj zaplata zmluvnej pokuty 63 781,50 Sk za omeškanie s odovzdaním bytu žalovaným. Zmluvná pokuta bola dohodnutá vo výške 500 Sk za každý deň omeškania, obmedzená maximálne na 5 % z ceny diela. 5 % z ceny diela 1 275 630 Sk je 63 781,50 Sk. Žalobca mal žalovaným odovzdať byt 1.5.2000 (pondelok). Byt bol protokolárne odovzdaný žalovaným 1/, 2/ 14.2.2001, ale k odovzdaniu kľúčov od bytu žalovaným 1/, 2/ došlo až 28.2.2001. Až odovzdaním kľúčov od bytu mohli žalovaní začať užívať byt, čo je účelom odovzdania bytu, lebo žalobca podmieňoval odovzdanie kľúčov od bytu podpísaním dohody o uznaní záväzku. Žalobca bol preukázateľne v omeškaní s odovzdaním bytu od 2.5.2000

do 28.2.2001. Žalobca vzniesol námietku premlčania voči nároku žalovaných. Žalovaní 1/, 2/ majú nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty len v nepremlčanej časti. Nárok na zmluvnú pokutu vznikal žalovaným každý deň omeškania s odovzdaním bytu. Jednotlivé nároky za každý deň omeškania sa premlčali v trojročnej premlčacej lehote. Preto je oprávnený nárok žalovaných 1/, 2/ na zmluvnú pokutu za november 2000 od 28. novembra 2000 do 30. novembra 2000, t.j. 3 dni x 500 Sk, spolu 1 500 Sk, za december 2000, t.j. 31 dní x 500 Sk spolu 15 500 Sk, za január 2001, t.j. 31 dní x 500 Sk, spolu 15 500 Sk, za február 2001, t.j. 27 dní x 500, spolu 13 500 Sk, spolu 46 000 Sk, t.j. 1 526,92 €. Z uvedených dôvodov návrh žalobcu zamietol a súčasne vyhovel vzájomnému návrhu žalovaných a uložil žalobcovi zaplatiť spoločne a nerozdielne žalovaným 1/, 2/ titulom zmluvnej pokuty 1 526,92 €.

Krajský súd v Žiline (na odvolanie žalobcu) rozsudkom z 12. decembra 2011 č.k. 7 Co 264/2011-363 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav, na základe ktorého dospel k správne záveru o nedôvodnosti záveru žalobcu na zaplatenie sumy 6 256 € s príslušným úrokom z omeškania, ktorá predstavuje zaplatenie a navýšenie dohodnutej ceny diela a tzv. indexy rastu cien podľa článku IV. bod 3 zmluvy a o zaplatenie sumy 9 531 Sk tzv. nadštandardov podľa článku IV. bod 4 zmluvy. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že medzi účastníkmi bola uzavretá 7.9.1998 zmluva o výstavbe bytu č. X., ktorá podľa svojho obsahu je zmiešaným typom zmluvy, predmetom ktorej je zmluvné dojednanie podľa § 21 a nasl. zákona č. 182/1993 Z.z. ako aj zmluvy o dielo, ktorej podmienky sú uvedené v § 631 a nasl. OZ. Cena diela v zmluve zo dňa 7.9.1998 bola určená pevnou sumou. Ani výkladovým pravidlom podľa § 35 ods. 2 OZ nebolo možné vyvodiť, že na základe podmienok uvedených v čl. IV. bod 3 bolo možné navýšiť cenu diela nad rozsah uvedený v čl. IV bod 1 predmetnej zmluvy. Obdobne prvostupňový súd správne posudzoval i nárok žalobcu na zaplatenie tzv. nadštandardov podľa čl. IV. bod 4 zmluvy, pričom zaplatenie uvedených úkonov bolo možné súčasne za splnenia ďalších podmienok uvedených v čl. II. bod 10 a čl. II. bod 11 zmluvy (mal byť vypracovaný cenový dodatok, ktorý by uhradil do 14 dní po podpísaní dodatku na základe vystavenej faktúry). Na základe vyššie uvedených skutkových okolností odvolací súd rozsudok prvostupňového súdu, vo výroku ktorým návrh žalobcu o zaplatenie sumy 6 256 € s príslušným úrokom z omeškania zamietol, ako správny potvrdil. Považoval za dôvodný nárok žalovaných za zaplatenie zmluvnej pokuty podľa čl. VII. bod 1 zmluvy. Vychádzajúc z dôvodov odvolania žalobcu proti rozsudku súdu prvého stupňa vyvodil, že podmienky, na

základe ktorých by nastala možnosť uplatňovať zo strany žalovaných zaplataenie zmluvnej pokuty, je potrebné viazať na podmienky uvedené v čl. V. bod 2 a čl. III. bod 1 (termín kolaudačného rozhodnutia 4/2000). Aj keď v čl. VII. bod 1 zmluvy nie je uvedený dátum, kedy presne má byť obstarávateľom odovzdaný objednávateľovi byt, správne prvostupňový súd vyvodil, že za deň odovzdania bytu (termín uvedený v čl. VII. bod 1) je potrebné považovať deň, kedy si objednávateľ (stavebník) prevezme zhotovený byt, ktorá skutočnosť nastane jeho dokončením, ktorý podľa čl. III. bod 1 je stanovený termínom kolaudačného rozhodnutia – mesiacom apríl 2000. Žalovaní preukázateľne byt prevzali až dňom 28.2.2001, čo znamená, že žalobca ako obstarávateľ sa dostal do omeškania s odovzdaním bytu podľa čl. VII. bod 1 zmluvy. Žalovaným dôvodne vznikol nárok na zaplataenie zmluvnej pokuty. Námietka žalobcu v odvolaní, že žalovaní 1/, 2/ si uplatnili nárok na zaplataenie zmluvnej pokuty po uplynutí trojročnej premlčacej lehoty nie je dôvodná. V odpore proti platobnému rozkazu zo dňa 28.11.2003 žalovaní uvádzajú, že „majú nárok“ na zaplataenie sumy 63 781,50 Sk z titulu zaplatenej zmluvnej pokuty vo výške 5 % z ceny diela, z čoho vyplýva, že sa jedná o nárok uplatnený podľa čl. VII. bod 1 zmluvy. Z hľadiska obsahu odporu proti platobnému rozkazu zo dňa 28.11.2003 je podanie možné považovať za neurčité a neúplné, ktorého nedostatky boli neskorším procesným postupom žalovaných odstránené tak, že uvedené podanie bolo považované za vzájomný návrh žalovaných podľa § 97 O.s.p. Nepovažoval preto odvolací súd nárok žalovaných na zaplataenie zmluvnej pokuty za premlčaný a odvolanie žalobcu z týchto dôvodov nepovažoval za dôvodné.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorého prípustnosť odvodzoval z ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p., teda že rozhodnutím odvolacieho súdu došlo k odňatiu práva žalobcu na spravodlivé súdne konanie v dôsledku tzv. opomenutého dôkazu a tým nepreskúmateľnosti rozhodnutia, čím sa mu odňala možnosť konať pred súdom a dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm.a/ O.s.p., že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a ustanovením § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p., že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Uviedol, že rozhodnutím odvolacieho súdu došlo k odňatiu práva žalobcu na spravodlivé súdne konanie v dôsledku tzv. opomenutého dôkazu a tým k nepreskúmateľnosti rozhodnutia, čím sa mu odňala možnosť konať pred súdom v dôsledku nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu. Podľa ustálenej judikatúry odvolací súd sa musí vyporiadať so všetkými otázkami (odvolacími dôvodmi) riešenými v odvolacom konaní a musí byť v súlade s výrokom. Odvolací súd žiadnym spôsobom nevyhodnotil dva odvolacie dôvody žalobcu, a to platnosť dohody o uznaní záväzku

a spôsobe splácania dlhu uzavretú medzi žalobcom a žalovanými dňa 27.2.2001, na základe ktorej žalovaní 1/, 2/ svojím podpisom uznali voči žalobcovi v žalovanej sume 191 850 Sk a zaviazali sa tento uznaný dlh uhradiť do 30.6.2001, čím nevyhodnotil z toho vyplývajúcu dôvodnosť (nedôvodnosť) žalobcovho nároku. Žalobca v odvolaní namietal nesprávne právne posúdenie dohody súdom prvého stupňa ako neplatného právneho úkonu (pre nedostatok vážnosti), ku ktorému dospel súd prvého stupňa len na základe tvrdenia žalovaného 1/, pričom žalovaná 2/ ani nebola vypočutá, ktoré tvrdenia žalobca spochybnil. Odvolací súd nezaujal žiadny právny názor k uvedenému odvolaciemu dôvodu. Druhým odvolacím dôvodom, ktorý odvolací súd žiadnym spôsobom nevyhodnotil je skutkové zistenie – započítanie vzájomných pohľadávok žalovaných 1/, 2/ zo dňa 31.1.2004 (č.l. 54), ktorým žalovaní započítali svoju tvrdenú pohľadávku (právo na zaplatenie zmluvnej pokuty, ktorá bola súdom priznaná druhým výrokom prvostupňového rozhodnutia) proti žalobcovej pohľadávke, ktorá je predmetom žaloby. Bez ohľadu na určitosť (neurčitosť) započítacieho prejavu vôle žalovaných, žalovaní týmto právnym úkonom potvrdili existenciu svojho dlhu uznaného dohodou o uznaní záväzku a spôsobe splácania dlhu zo dňa 27.2.2001, ktorého zaplatenia sa žalobca v konaní domáha. Odvolací súd aj toto skutkové zistenie opomenul vyhodnotiť, tým sa nevyporiadal s jedným z odvolacích dôvodov, ktorý mohol priniesť žalobcovi v súdnom konaní úspech, v dôsledku čoho je rozsudok najmenej v tejto časti nepreskúmateľný a žalobcovi bolo procesným postupom odvolacieho súdu odňaté právo na spravodlivé súdne konanie. Podľa jeho názoru rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Súdny oboch stupňov nesprávne právne posúdili obsah odporu žalovaných 1/, 2/ proti platobnému rozkazu Okresného súdu Liptovský Mikuláš zo dňa 30.10.2003, nedôvodnosť žalobcovho nároku a dôvodnosť práva žalovaných na zaplatenie zmluvnej pokuty. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a následne aj zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa, nakoľko rozhodnutie súdu prvého stupňa tiež vykazuje vytýkané vady a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaní vo svojom vyjadrení navrhli dovolanie žalobcu odmietnuť ako nedôvodné a priznať im trovy dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal

najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. V zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Žalobca dovolaním napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z vyššie uvedených rozsudkov. Prípustnosť jeho dovolania preto z ustanovení § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť.

V kontexte so záverom dovolacieho súdu o procesnej neprípustnosti dovolania v tomto prípade je vhodné uviesť, že mimoriadna povaha dovolania v rámci systému opravných prostriedkov sa prejavuje aj v tom, že účastník konania nemôže úspešne podať dovolanie z akéhokoľvek dôvodu, ale len z dôvodu uvedeného v zákone (z tzv. dovolacieho dôvodu). Občiansky súdny poriadok upravuje tri samostatné dovolacie dôvody. Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Treba dodať, že dovolací súd je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil; dovolacie dôvody neposudzuje podľa toho, ako ich označil dovolateľ, ale podľa ich obsahu.

Pre účely predmetného dovolacieho konania je vhodné zdôrazniť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd nie je treťou

inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má (a to je potrebné osobitne zdôrazniť) prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd – na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu – nemá možnosť vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

K jednotlivým zákonom vymedzeným, dovolacím dôvodom treba uviesť, že (pokiaľ sú splnené ďalšie procesné predpoklady – najmä čo do včasnosti podaného dovolania a jeho podania oprávnenou osobou) zakladá existencia procesnej vady konania v zmysle § 237 O.s.p., na ktorú poukazuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm.a/ O.s.p., nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho opodstatnenosť. Existencia tzv. inej procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) a nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.) na rozdiel od toho, nezakladajú prípustnosť dovolania, ide však o relevantné dovolacie dôvody v prípade procesne prípustného dovolania; čo však ale nie je tento prípad. Na existenciu dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2 písm.b/ a c/ O.s.p. nemôže dovolací súd vziať zreteľ ani v prípade, ak by bolo na ne v dovolaní poukázané, pokiaľ nie je dovolanie procesne neprípustné – tak, ako je tomu v tomto prípade.

K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm.a/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že o procesnú vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konanie, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky vád taxatívne v ňom vymenovaných; iné procesné vady konania alebo nesprávnosti rozhodovania, i keby k nim v konaní došlo, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Treba zdôrazniť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných vád v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných vád.

Existencia vád v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. nebola v dovolaní namietaná a v dovolacom konaní nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania z týchto dôvodov nie je daná.

K vade konania v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p., ktorú dovolateľ vidí v arbitrárnosti a neodôvodnenosti súdnych rozhodnutí, porušením práva na súdnu ochranu, dovolací súd uvádza :

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – vid' napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonávaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), predkladať a označovať dôkazy na preukázanie vlastných tvrdení (§ 120 ods. 1 O.s.p.), právo na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)]. Dovolací súd v danom prípade z obsahu spisu nezistil, že by konanie pred súdmi nižších stupňov bolo postihnuté procesnou vadou znemožňujúcou žalobcovi realizáciu jeho procesných práv.

Podstatná časť dovolania obsahuje námietky žalobcu, že mu v konaní bolo upreté právo na spravodlivý súdny proces. Vydané rozhodnutia súdov považoval za arbitrárne (svojvoľné) v dôsledku nedostatkov v ich odôvodneniach, keď odvolací súd sa nevyporiadal so všetkými otázkami (odvolacími dôvodmi) riešenými v odvolacom konaní, odvolací súd žiadnym spôsobom nevyhodnotil dva odvolacie dôvody, a to platnosť dohody o uznaní záväzku a spôsobe splácania dlhu uzavretú medzi žalobcom a žalovanými dňa 27.2.2001 ako aj započítanie vzájomných pohľadávok žalovaných 1/, 2/ zo dňa 31.1.2004 (č.l. 54), čo bolo v spore rozhodujúce.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná

nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/06). *Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.* Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) sa v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/06).

Pokiaľ žalobca namieta arbitrárnosť a nedostatky týkajúce sa odôvodnenia rozhodnutia (odvolací súd sa nezaoberal a nevyhodnotil odvolacie dôvody) treba uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. *Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (arbitrárnosť).* Ústavný súd

Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa musí uskutočňovať v ústavnom, zákonnom a procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavuje predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu ako vyplýva z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Jedným z týchto princíпов predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p. m.m. I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, a teda inými slovami na to, aby premisy zdôvodnenia rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.; obdobne napr. IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, obdobne Krasko c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, číslo 254-B, str. 49, § 30). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (II. ÚS 76/07). Vo svojej ustálenej judikatúre a jej nadväznosti na § 219 O.s.p. ústavný súd tiež zdôraznil, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu

a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m.m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011). V danom prípade k námietkam dovolateľa, ktoré boli vyjadrené v jeho odvolaní zaujal stanovisko v odôvodnení svojho rozhodnutia už Okresný súd Liptovský Mikuláš, pričom z odôvodnenia namietaného rozsudku krajského súdu vyplýva, že odvolací súd sa odvolacou námietkou ohľadne platnosti dohody o uznaní záväzku a spôsobe splácania dlhu uzavretej medzi žalobcom a žalovanými dňa 27.2.2001, ako aj námietky ohľadne započítania vzájomných pohľadávok žalovaných 1/ a 2/ zo dňa 31.1.2004 (č.l. 54) vôbec nezaoberal, nevyporiadal sa s nimi, ktoré však mohli priniesť žalobcovi v súdnom konaní úspech. Povinnosťou dovolacieho súdu bolo bez toho, aby skúmal, či rozhodnutia súdov spočívajú na správnom právnom posúdení (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.) posúdiť, či prima facie sú skutkové a právne závery súdov, na ktorých sú založené namietané rozhodnutia, zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, čo by mohlo mať zároveň za následok porušenie základného práva alebo slobody (m.m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. Vychádzajúc z toho dospel dovolací súd k záveru, že právo žalobcu na riadne odôvodnenie porušené bolo. Odôvodnenie napadnutého rozsudku totiž nedáva odpoveď na odvolacie námietky týkajúce sa platnosti dohody o uznaní záväzku a spôsobe splácania dlhu uzavretej medzi účastníkmi dňa 27.2.2001 ako aj na započítanie vzájomných pohľadávok žalovaných 1/, 2/ zo dňa 31.1.2004 (č.l. 54).

Dovolací súd majúci na pamäti princípy riadneho a spravodlivého procesu, po preskúmaní rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvého stupňa konštatuje, že námietky dovolateľa považuje za opodstatnené, odvolací súd sa nevyporiadal vôbec s hore citovanými odvolacími dôvodmi, ktoré mohli priniesť žalobcovi v súdnom konaní úspech, v dôsledku čoho je rozsudok odvolacieho súdu nepreskúmateľný a žalobcovi bolo procesným postupom odvolacieho súdu odňaté právo na spravodlivé súdne konanie.

Z dôvodov uvedených vyššie dospel dovolací súd k záveru, že žalobca opodstatnene namietal existenciu dovolacieho dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm.a/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na vadu konania v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. augusta 2013

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová